

Список використаних джерел

1. Башавець Н. А. Проблема самовдосконалення вчителів фізичного виховання у професійній діяльності. *Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі: матеріали III міжнар. конгресу* (Одеса, 18-21 трав. 2017). Одеса, 2017. С. 37–38.
2. Катаєв О.І., Андрієнко Г.М. Сучасні вимоги і шляхи удосконалення процесу підготовки фахівців із фізичного виховання та спорту. *Теорія та методика фізичного виховання*. Науково – метод. Журнал, 2003. № 1.
3. Марченко Н. Форми підвищення кваліфікації вчителів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2019. Вип. 24, том 2. Режим доступу: file:///C:/Users/User/Desktop/176839-390403-1-SM.pdf
4. Моїсєєв С.О. Система післядипломної педагогічної освіти у вимірах розвитку самопрезентаційної компетентності вчителів фізичної культури. *Вісник Національного університету оборони України*. 014–6 (43). Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/Vnaou_2014_6_23.pdf

Юань Веньцзін,

*аспірантка 4 року навчання спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

Науковий керівник: д-р пед. наук, проф. Ткаченко Н. М.

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ В ГАЛУЗІ «ОСВІТА» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ НА ТРЕТЬОМУ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критичне мислення – це одна з ключових трансверсальних навичок, необхідних для майбутніх докторів філософії, які обійматимуть посади викладачів у закладах вищої освіти. Воно є невід’ємною складовою професійної компетентності сучасного викладача-дослідника, дозволяє не лише якісно викладати навчальний матеріал, але й формувати нові знання, розвивати креативний потенціал студентів, ефективно працювати в науковому середовищі та відповідати на виклики сучасної освіти.

З педагогічної точки зору критичне мислення – це сукупність розумових операцій, що характеризуються здатністю людини:

– аналізувати, порівнювати, узагальнювати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел;

– бачити проблеми, ставити запитання;

– висувати гіпотези та оцінювати альтернативи;

– зробити свідомий вибір, прийняти рішення та обґрунтувати його [3].

Розвинуте критичне мислення є критично важливим як у науково-дослідницькій, так і педагогічній діяльності.

Критичне мислення викладачів ЗВО характеризується такими ознаками:

– аналіз та оцінювання інформації (викладачі повинні вміти аналізувати наукові джерела, виявляти маніпуляції, логічні помилки та упередження, оцінювати достовірність та релевантність даних);

– логічність та аргументованість мислення (вміння будувати логічні аргументи, обґрунтовувати власну позицію, а також розвивати культуру наукової дискусії серед студентів);

– гнучкість мислення та відкритість до нових ідей (уміння розглядати проблему з різних точок зору, адаптуватися до нових теорій, приймати обґрунтовані рішення навіть в умовах невизначеності);

– рефлексивність та самокритичність (майбутні викладачі мають бути готовими до саморефлексії, перегляду власних підходів і методів викладання, визнавати помилки та навчатися на них);

– наукова доброчесність та етичність (усвідомлення принципів академічної доброчесності, запобігання плагіату, фабрикації чи фальсифікації даних).

Розвиток критичного мислення у майбутніх докторів філософії (PhD) в галузі «Освіта» під час навчання на третьому рівні вищої освіти є стратегічно важливим завданням і має на меті забезпечити здатність майбутніх фахівців до глибокого аналізу освітніх процесів, оцінювання наукових теорій, створення інноваційних підходів та обґрунтованого прийняття рішень. Значний потенціал у контексті формування трансверсальних компетентностей, зокрема й критичного мислення, у процесі підготовки на третьому рівні вищої освіти має як освітній, так і науковий складник ОНП [2]. Розвиток критичного мислення майбутніх докторів філософії може бути зреалізований за такими напрямками:

1. Формування навичок аналізу наукових текстів та даних, що може бути реалізовано шляхом використання методу критичного аналізу наукових публікацій (PhD-студенти проводять огляд сучасних освітніх досліджень, виявляють сильні та слабкі сторони аргументації, визначають прогалини); методу «слухаючого читання» (аналіз статей у групах, формування аргументів «за» і «проти» щодо методологічних підходів); розбору кейсів освітньої політики (оцінка ефективності реформ, аналіз міжнародних освітніх моделей) тощо.

2. Дискусійні та дебатні практики, що можуть бути реалізовані у вигляді академічних дебатів за моделлю Карла Поппера або Лінкольн-Дугласа на освітню тематику (наприклад, «Чи є штучний інтелект загрозою традиційній освіті?»), а також з використанням методу Сократівського діалогу: постановка запитань, що спонукають до рефлексії та глибокого аналізу понять (наприклад, «Чи можна вважати онлайн-освіту рівноцінною традиційній?»), форумних дискусій та панельних обговорень із залученням експертів в освітній політиці.

3. Інтердисциплінарні дослідницькі підходи, що уможливорюються виконанням міждисциплінарних досліджень і проєктів з аналізом перетину педагогіки, психології, соціології, цифрових технологій з метою критичного осмислення освітніх процесів; застосуванням методу альтернативних перспектив, що передбачає порівняльний аналіз різних освітніх парадигм (наприклад, традиційна та компетентнісна освіта) та STEEPLE-аналізу (Social, Technological, Economic, Environmental, Political, Legal, Ethical) як інструменту для оцінки факторів, що впливають на освіту.

4. Розвиток рефлексії та самостійного мислення, що може передбачати ведення рефлексивних щоденників критичних роздумів щодо власних наукових досліджень; використання методу «Адвокат диявола», коли здобувачі освіти мають обґрунтувати протилежну точку зору на власне дослідження, що розвиває здатність до об'єктивної оцінки; методу «Шість капелюхів мислення» (Едвард де Боно), що передбачає пошук різних перспектив до аналізу освітніх проблем [1].

5. Використання цифрових інструментів для розвитку критичного мислення, спрямоване на моделювання освітніх процесів у VR/AR, що уможливорює оцінку впливу цифрових технологій на навчальний процес; роботу з великими масивами даних (Big Data) в освіті (аналіз статистичних досліджень, прогнозування трендів); використання онлайн-платформ для аналітичного письма (Hemingway Editor, Grammarly) з метою оцінки чіткості та логічності аргументації.

Таким чином, для розвитку критичного мислення майбутніх докторів філософії в галузі «Освіта» необхідно поєднувати аналітичну, дискусійну, рефлексивну та цифрову підготовку. Це забезпечить здатність не лише критично оцінювати наукові підходи, а й генерувати власні інноваційні ідеї.

Список використаних джерел

1. Ткаченко Наталія. Тренди освіти 2022: світовий контекст. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка»)*. 2022. № 11 (16). С. 178-189. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-11\(16\)-178-189](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-11(16)-178-189)
2. Ткаченко Наталія, Юань Веньцзін. До проблеми формування трансверсальних компетентностей майбутніх викладачів вишів у процесі їх підготовки на третьому рівні

вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 10 (24) 2023. С. 718-731. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-718-731](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-718-731).

3. Tkachenko Nataliia, Kovalchuk Vasyi, Yuan Wenjing (2023). 21st century teacher's transversal competencies: theoretical analysis. *Society. Integration. Education: Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I, May 26th, 2023. 395-405 (ISSN 1691-5887, eISSN 2256-0629), <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7169>.

012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Осадча Олена Федорівна,

аспірантка 3 року навчання спеціальності 013 Дошкільна освіта

Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Куліш І. Д.

ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБОМ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Поміж важливих завдань, що стоять перед сучасною освітою, особливої актуальності набирає проблема логіко-математичного розвитку розвитку дітей. Логічне мислення – фундамент для засвоєння матеріалу в будь – якій галузі знань, в тому числі й в математиці.

Термін «логіка» походить від давньогрецького слова «логос» (logos), «слово», «поняття», «вчення», «розум», - «закономірність». У стародавній Греції термін « logos » вперше запровадив Геракліт (544- 483 рр. до н.е.). Ввів у науку давньогрецький філософ Демокріт (460-370 рр. до н.е.). Засновником логіки вважають давньогрецького філософа Аристотеля (384-322-рр. до н.е.), який вперше в історії античної філософії зробив людську думку предметом наукового дослідження [2]

Математичний розвиток дитини, за твердженням Н.Баглаєвої, складається з двох взаємопов'язаних основних ліній: логічної (тобто підготовки мислення до способів міркування) і математичної (тобто формування математичних уявлень). Логіко-математична компетентність передбачає здатність дитини самостійно здійснювати: класифікацію геометричних фігур, предметів та множин за якісними ознаками та чисельністю; серіацію, тобто впорядкування предметів за величиною, масою, об'ємом розташування у просторі; обчислення та вимірювання кількості, відстані, розмірів, довжини, ширини, висоти, об'єму, маси, часу. будувати найпростіші висловлювання за допомогою зв'язок «і», «чи», «якщо», «ні», «то»; робити правильні умовисновки, доводити правильність своїх міркувань. Навчити розмірковувати – одне з важливих педагогічних завдань. В основу змістових ліній логіко-математичного аспекту Базового компонента покладено такі логічні операції, як серіація, класифікація, вимірювання та обчислення [1].

Проблемою формування логіко-математичної компетентності займалися такі вчені: Н. Баглаєва, А. Богуш, А. Белошиста, Л. Гайдаржийська, Л. Зайцева, О. Кононко, В. Кузьменко, М. Машовець, С. Раков, Г. Раратюк, Т. Степанова, О. Фунтікова та інші. Питанням з реалізації компетентнісного підходу у математичній освіті вищої педагогічної школи та закладів дошкільної освіти присвячені дисертаційні роботи С. Ракова та Л. Зайцевої. Відповідно до специфіки теми дослідження суттєве значення мають праці, в яких висвітлюються проблеми формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного віку засобом ігрової діяльності. Вчені В. І. Аснін, О. О. Венгер, Л. І. Божович, П.Я. Гальперін, О.М. Д'яченко, В. Запорожець, З.М. Істоміна, О.Н. Леонт'єв, О.О. Люблінська, С. Л. Новосьолова, І.Ф. Обухова, М. М. Подд'яков, Ж. Піаже, С.Л. Рубінштейн, Н. Ф. Тализіна вказують на те, що гра суттєво впливає на розумовий розвиток дитини дошкільника. Зокрема, на усвідомлення цілей у грі, вибір засобів її досягнення, створення ярової ситуації, прийняття на себе ролі - все це розвиває мислення, уяву дитини, збагачує і уточнює сприймання, поширює запас уявлень, розвиває увагу, пам'ять.